

**IMPACTUL CRIZEI SIRIENE
ASUPRA SECURITĂȚII EUROPENE**

Vanessa COZONAC

CZU: 323(569.1):327.57(4)

vanesacozonac@gmail.com

Le concept de crise est l'un des unités les plus importantes d'un point de vue politique et militaire, devenant un phénomène constant dans la société contemporaine. L'étude empirique du fonctionnement du concept de crise par rapport à celui de la sécurité est pertinente, étant étroitement liée sur plusieurs aspects. La crise syrienne s'est avérée constituer plusieurs menaces majeures pour la sécurité européenne, qui dans leur ensemble sont interconnectées et particulièrement difficiles et controversées.

Conceptul de „criza” este una dintre cele mai importante unități din punct de vedere politic și militar, devenind un fenomen constant în societatea contemporană. Analiza conceptelor de bază permit descifrarea ansamblului de acțiuni ce decurg din acest fenomen, prin urmare, pătrunderea în imaginea lumii din prezent și apropierea acestuia de cel al securității internaționale. Criza siriană – izbucnită în anii 2011, a căpătat treptat caracterul unui conflict cu o anvergură globală, în care în prezent sunt implicate interesele mai multor actori internaționali.

Timp de câțiva ani, atenția publicului internațional este concentrată asupra teritoriului Siriei, în limitele și în afara căruia are loc o ciocnire a intereselor statelor din regiune, care încearcă să obțină o hegemonie în arealul dat. Mai mult, teritoriul Siriei a atras crearea și întărirea islamismului radical, prin formarea Statului Islamic – ISIS și expansiunea acestuia, care în prezent a obținut cote și influență nemaivăzută atât în regiune, cât și asupra altor state din arealul european.

Această criză reflectă imaginea generală a stării tensionate din Orientul Mijlociu, este un caz specific, fiind rezultatul unor schimbări profunde în alinierea forțelor la nivel internațional și regional, incompletitudinea unor decizii la nivel intern și natura multidirecțională a proceselor mondiale. La etapa actuală, se poate observa cum în Siria s-au concentrat majoritatea cataclismelor geopolitice, ideologice, sociale, etnoconfesionale ale secolului XXI.

S-a format un decalaj între politica internă și principiile-cheie ale dreptului internațional, precum suveranitatea națională, integritatea teritorială, neinterferența în afacerile interne.

Criza siriană s-a dovedit a produce două amenințări majore la adresa securității europene, care analizate în ansamblu sunt interconectate, iar separat sunt deosebit de dificile și controversate:

1. Fluxurile de refugiați din Siria, care sunt în căutarea refugiului în țările vecine din regiunea Orientului Mijlociu și în Europa.

2. Creșterea activității teroriste, care a provocat haos și instabilitate în regiune și activitățile aferente ale grupărilor teroriste, care creează tensiuni în relațiile dintre membrii UE.

3. Adaptarea la noile realități ale distribuirii forțelor dintre SUA și Federația Rusă.

Criza de refugiați – este una din primele amenințări asupra securității europene la scară largă, care a ajuns la un apogeu în 2015, a dus rapid la împărțirea Uniunii Europene în trei grupuri. Germania s-a dovedit a fi singurul stat european gata să accepte un număr mare de refugiați străini. Al doilea grup include acele state care nu doreau să participe la soluționarea acestei crize de imigranți – Marea Britanie, Danemarca și alte state din Europa Centrală a UE. Cel de-al treilea grup a inclus statele care au încercat să demonstreze solidaritate cu Germania, dar nu dețineau resurse economice suficiente și nici voință politică pentru acest pas. Începând cu anul 2011, din cauza războiului civil din Siria, aproximativ 9 milioane de persoane și-au părăsit locuințele și țara, 6 mil. fiind strămutați în Siria, iar ceilalți au ales să emigreze în statele vecine sau diferite părți ale lumii, în special în Europa [1, p. 13]. Conform datelor oficiale, în perioada 2013-2015, când au fost înregistrate cele mai mare valuri de migrație, peste 450.000 de persoane au obținut statutul de refugiat oficial în statele membre UE (Anexa 1), un număr mare de refugiați sirieni se află pe teritoriul Uniunii Europene fără un statut oficial, iar peste 90% dintre migranții acestei perioade s-au localizat în țările mari ale UE, precum Germania, Austria, Franța Suedia [2] (Anexa 2).

Această situație în care numărul de treceri ilegale de frontieră de către migranții sirieni a crescut dramatic până în 2015 și s-a micșorat începând cu anul 2016, poate fi explicată prin scăderea tensiunii crizei siriene și prin distrugerea substanțială a grupărilor teroriste de pe acest teritoriu.

Abordarea politicilor de azil și securitate, reacția la această criză a fost foarte dificilă pentru Uniunea Europeană și reprezintă până astăzi un subiect sensibil. UE nu a rămas consecventă și eficientă în acțiunile sale, din lipsa unei strategii și a unei coordonări ale acțiunilor.

În 2015, în cadrul UE, nu a fost posibilă luarea unei decizii asupra politicii de migrație și normelor de azil, iar mai multe state membre au refuzat să împărtășească sarcina primirii refugiaților cu Germania.

Drept urmare, la insistențele Berlinului, instituțiile UE au început negocierile cu Turcia, pentru a lăsa refugiații pe teritoriul ei, în schimb la asistență financiară și concesiunii în alte domenii – un regim fără viză pentru cetățenii turci care intră în UE și negocieri cu privire la aderarea Turciei la Uniunea Europeană [3]. Acest acord diplomatic a coincis cu cea mai acută criză politică internă din Turcia, prin urmare, a fost extrem de dificil de pus în aplicare. Criza refugiaților demonstrează necesitatea de a redacta strategia europeană de securitate, care este la moment o necesitate pentru Uniunea Europeană. Parametrii noi ai strategiei ar trebui să conțină instrumente pentru prevenirea fluxului de imigranți în Europa și pentru a răspunde nevoilor de bază ale refugiaților, dar totuși aceasta nu este singura problemă gravă rezultată din criza siriană.

Deciziile politice îndreptate spre soluționarea crizei migranților reprezintă în mod esențial cel mai semnificativ factor care determină stabilizarea circumstanțelor existente, dar fără o implementare eficientă apare riscul ca toate amenințările să-și majoreze efectul.

Într-o măsură, UE urmărește criza siriană de la distanță, deși cele mai importante evenimente legate de conflictul din Siria formează un nou peisaj politic, care influențează direct securitatea Uniunii Europene. La aceste realități, ea necesită să se adapteze într-un mod nou.

Majoritatea statelor membre UE participă la criza siriană într-un mod individual, concentrându-se în lupta împotriva Statului Islamic sau în operațiunile militare din Irak, printre aceste state se numără Franța, Danemarca, Olanda, Germania, Belgia. Rolul extrem de limitat în criza siriană se datorează unor factori sistemici. Implementarea Tratatului de la Lisabona, care a modificat arhitectura juridică a UE, slăbind rolul instituțiilor europene, oferind inițiative politice statelor membre, în special celor mari [4, p.4]. Cazul din Siria arată că impunerea de sancțiuni unilaterale nu poate schimba comportamentul regimului și nu poate pune capăt conflictului.

Mai mult, cu un sprijin extern atât de important de care se bucură regimul sirian, sancțiunile sunt mai susceptibile să afecteze civilii decât regimul sirian. Pentru Republica Moldova, procesele asociate crizei siriene au provocat o sursă nouă de amenințări. Regiunea în care se încadrează aceasta se confruntă cu o serie de probleme la adresa securității,

unele dintre ele sunt un pericol ca atare pentru stabilitatea regiunii, spre exemplu criza din Ucraina. Astfel, criza siriană a devenit un focar îndepărtat, dar care poate provoca amenințări foarte mari, ceea ce amplifică complexitatea problemelor din această regiune.

În astfel de cooperare internațională este unul din instrumentele principale în asigurarea securității naționale și apărarea intereselor sale.

Desigur, rolul instituțiilor statului nu trebuie să fie lăsat în umbră, el fiind mecanismul principal de sporire a proceselor adresate spre combaterea principalelor probleme legate de supravegherea frontierelor, căilor de comunicații, mediului online, grupărilor criminogene etc.

Prin urmare, Republica Moldova este clasată drept un element important în sistemul de securitate internațională. Evident, cu pași mici, Republica Moldova are potențialul de a formula un curs politic corespunzător dimensiunii și tipurilor provocării internaționale.

Activitățile Republicii Moldova în problema siriană, influența sa asupra dinamicii conflictului în sine va rămâne foarte limitată, însă amenințările care provin din această regiune pot afecta într-o mare măsură securitatea țării. Aceasta nu înseamnă că Moldova nu este capabilă să dezvolte un răspuns adecvat la cele mai acute și dinamice procese și probleme internaționale, doar că atunci când apar astfel de probleme, Republica Moldova necesită timp pentru a se adapta la schimbarea condițiilor, la formularea unui curs politic corespunzător dimensiunii și tipului provocării de politică externă.

Referințe:

1. MURAT, N.A. The Syrian Refugee Crisis and the European Union Conditionality. In: *Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi*, 2017, 1/2. pp. 10-20. [Accesat 05.04.2020]. Disponibil: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/355692>.
2. *Syrian Refugees. Migration Policy Centre (MPC)*. [Accesat 05.04.2020]. Disponibil: <http://syrianrefugees.eu/#aid-asylum>.
3. WEBER, B. *Threat to EU on Greece-Turkey border is EU-made*. Euobserver. [Accesat 05.04.2020]. Disponibil: <https://euobserver.com/opinion/147672>.
4. VIMONT, P. *The Path to an Upgraded EU Foreign Policy*. Carnegie Europe: Policy Outlook. June 2015. 8 p. [Accesat 06.04.2020] Disponibil: https://carnegieendowment.org/files/Vimont_EU_Foreign_Policy_Posting.pdf.

Recomandat

Svetlana CEBOTARI, dr. hab., prof.univ.